Pedagogisk plattform

Være Sammen

HOV barnehage

Hov Barnehage

Innholdsfortegnelse

1. Innledning..... s. 5
2. Hvordan jobbe med fagområdene..... s. 6
3. Barnehagens satsningsområder..... s. 7
   3.1 Sosial kompetanse..... s. 7
   3.2 Språk og kommunikasjonsferdigheter..... s. 8
4. Være sammen - Et kompetanseløft i barnehagen..... s. 9
5. Progresjon..... s. 14
6. Barns medvirkning..... s. 15
7. Foreldres medvirkning..... s. 15
8. Vurdering av barnehagens pedagogiske arbeid..... s. 16
9. Dokumentasjon og kvalitetssatsning..... s. 16
10. Ulike overganger i barnehagen..... s. 17
11. Vår digitale praksis ..... s. 18
12. Rammeplanens verdiord..... s. 19
    12.1 Ankomst..... s. 20
    12.2 Tilrettelagt aktivitet..... s. 22
    12.3 Barnemøte/samlingsstund..... s. 24
    12.4 Lek ute og inne..... s. 26
    12.5 Måltid..... s. 28
    12.6 Stell og hvile..... s. 30
    12.7 Avskjed..... s. 32

1. Innledning

Barnehagens pedagogisk plattform er et dokument som bygger på barnehagelovens formålsparagraf, rammeplanens innhold og barnehagens overordnede visjon om å gi barn en GOD BARNDOM. Dokumentet viser barnehagens felles pedagogiske tanker og er primært et arbeidsredskap for personalet.

Dokumentet består av en del som omhandler barnehagens konkretisering av rammeplanens fokus på fagområdene og litt om barnehagens satsningsområder. Videre handler det om hva det vil si at Hov barnehage er en «være-sammen-barnehage».

Så kommer en del som tar for seg rammeplanens krav om å ha fokus på progresjon, medvirkning, vurdering og dokumentasjon. Til slutt skisserer vi hvordan barnehagen jobber med de ulike overgangene – fra hjem til barnehage, innad i barnehagen og fra barnehagen til skolen.

Siste del av dokumentet består av sju skjemaer som viser hvordan vi skal jobbe med rammeplanens verdiord belyst ut ifra hverdagsaktivitetene/dagsrytmen.

Dokumentet danner grunnlag for introduksjon til nytilsatte, kan være dokumentasjon i refleksjon/diskusjon om det pedagogiske arbeidet, kan brukes som bakgrunn for medarbeidersamtaler og ikke minst ligge til grunn for evalueringer (gjør vi det vi sier vi skal gjøre.)

2. Hvordan jobbe med fagområdene?

Alle planer er i tråd med barnehagelovens forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Rammeplanen gir styrer, avdelingsledere og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. I tillegg gir den informasjon til foreldre, eier og tilsynsmyndighet og redegjør for barnehagens samfunnsmandat.

Barnehagens innhold skal bygge på et helhetlig læringssyn, hvor omsorg, lek og læring står sentralt. Innholdet er delt inn i 7 fagområder som barna senere møter som fag i skolen. Disse områdene er:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

Rammeplanen konkretiserer hva barnehagens arbeid skal gi barna innenfor hvert av fagområdene. Den konkretiserer også kravene til hva personalet skal gjøre for at målene skal nås. Vi henviser derfor direkte til rammeplanen for ytterligere konkretisering av jobbingen med fagområdene.

3. Barnehagens satsningsområder

3.1. Sosial kompetanse

Sosial kompetanse er sammen med språk og kommunikasjonsferdigheter barnehagens satsningsområder. Vi har utarbeidet tre delmål for å konkretisere hva vi har ment med sosial kompetanse.

1. Mål

Samhandling barn-barn.

Via lek og samhandling skal barn utvikle evne til å gjenkjenne og benevne egen og andres følelser (empati), ta hensyn til, hjelpe og vise omsorg for hverandre (prososial atferd) selv om dette kan medføre at man må utsette å få dekket egne behov og å utvikle evne til å inngå kompromiss (selvkontroll). I tillegg skal barnet evne og være engasjert, ta initiativ og påkalle oppmerksomhet til sosial kontakt på en passende måte og kunne hevde sine egne rettigheter og meninger(selvhevdelse).

Graden av denne evnen må sees i sammenheng med det enkelte barns alder og utviklingstrinn.

2. Mål

Samhandling barn-voksne.

De voksne skal være observerende, tilretteleggende og deltakende i lek og samhandling med barn på en slik måte at barna selv får erfaring som styrker dem i deres utvikling. Barna skal føle trygghet ved den voksnes tilstedeværelse, uten at tilstedeværelsen skal hemme barnets eget initiativ, deltakelse og engasjement i samhandling med andre barn.

3. Mål:

Samhandling voksne-voksne

Voksne skal i samhandling med hverandre ha en trygghet og bevissthet på egen væremåte,

slik at de fremstår som gode modeller for barna i deres utvikling.

Vi bestreber en positiv holdning til egenutvikling.

Vi skal praktisere en autoritativ voksenstil som preges av varme og grensesetting, relasjonsbygging og bevissthet i kommunikasjon med det enkelte barn.

3.2 Språk- og kommunikasjonsferdigheter

Språk og kommunikasjonsferdigheter i videste forstand er sammen med sosial kompetanse barnehagens satsningsområder. Disse områdene henger uløselig sammen.

Den meningsfulle bruken av språk i tilknytning til dagliglivet og barnets hverdagserfaringer må være basis for språkarbeidet i barnehagen. I tillegg må barnehagen være bevisst stimulering av barns matematiske kompetanse herunder tall, utforsking av rom og form, matematiske begreper, størrelser, former, sortering osv.

De viktigste forutsetningene for at barna skal kunne utvikle en sosial handlingsdyktighet og evne til å kommunisere med andre, ligger i måten sosialt samspill, lek og hverdagsliv ivaretas på i barnehagen. Gjennom sitt samspill med autoritative voksne som er i stand til å samarbeide, ta hensyn og vise omsorg for andre, skal barnet få erfaringer knyttet til disse ferdighetene.

Fellesmål:

Vi skal arbeide for at *alle barn ut ifra egen mestringsevne skal få varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, som redskap for tenking og som uttrykk for seg selv og oppleve støtte og mestring i egen språkutvikling.*

4. Være Sammen - et kompetanseløft i barnehagen.

Hov barnehage har fra 2017, i tråd med Ringerike kommune, valgt å jobbe med kompetanseløftet Være sammen. Hovedmålet med Være sammen er å implementere den autoritative voksenrollen i barnehagen, og få til et godt samspill mellom den varme og grensesettende voksne og det medvirkende barnet. Det har også som mål å forbedre kvaliteten i barnehager når det gjelder tidlig innsats, sosial kompetanse, håndtering av utfordrende atferd og relasjonsbygging på alle nivåer. Disse målene utgjør kjernekomponentene i Være sammen.

Kjernekomponenter i være sammen:

- **Autoritative voksne**
- **Relasjonsbygging og kommunikasjon**
- **Tidlig innsats**
- **Håndtering av utfordrende atferd**
- **Implementering og organisasjonsutvikling**

Arbeidet med Være sammen baserer seg på et godt teorigrunnlag utarbeidet av Pål Roland m.fl. i boka «Kompetanseløft i barnehagen». I tillegg har Eyvind Skeie utviklet et omfattende støttemateriell. Dette hjelper oss i arbeidet med samspill, gi erfaringer og læring av normer, verdier og en autoritativ væremåte for barn og voksne. Regnbueløven og Løveloven er sentrale elementer i dette arbeidet. (Se material-pakker og ressursbok for mer innhold.)

Vi ser implementeringsarbeidet i et 5-års perspektiv. Vi jobber med teori og materiell på mange ulike måter for å gjøre det til vårt eget og bake det inn i det vi allerede gjør og står for i Hov barnehage. Samarbeid med foreldrene om en bevisst autoritativ voksenrolle blir viktig.

Den autoritative barnehage:

- I den autoritative barnehagen samhandler det medvirkende barnet med varme og grensesettende voksne.
- Her blir hvert barn speilet og sett med gode øyne.
- Her møter barnet den voksne som kanskje ikke er der ellers i barnets hverdag.
- Her har barnet grunnleggende trygghet gjennom relasjon og tilknytning.
- Her får barnet ros og oppmuntring når det mestrer oppgaver og møter krav, kontroll og forventninger.
- Her finnes et team hvor de ansatte utvikler seg sammen og er trygge i sin praksis.

Autoritative voksne:

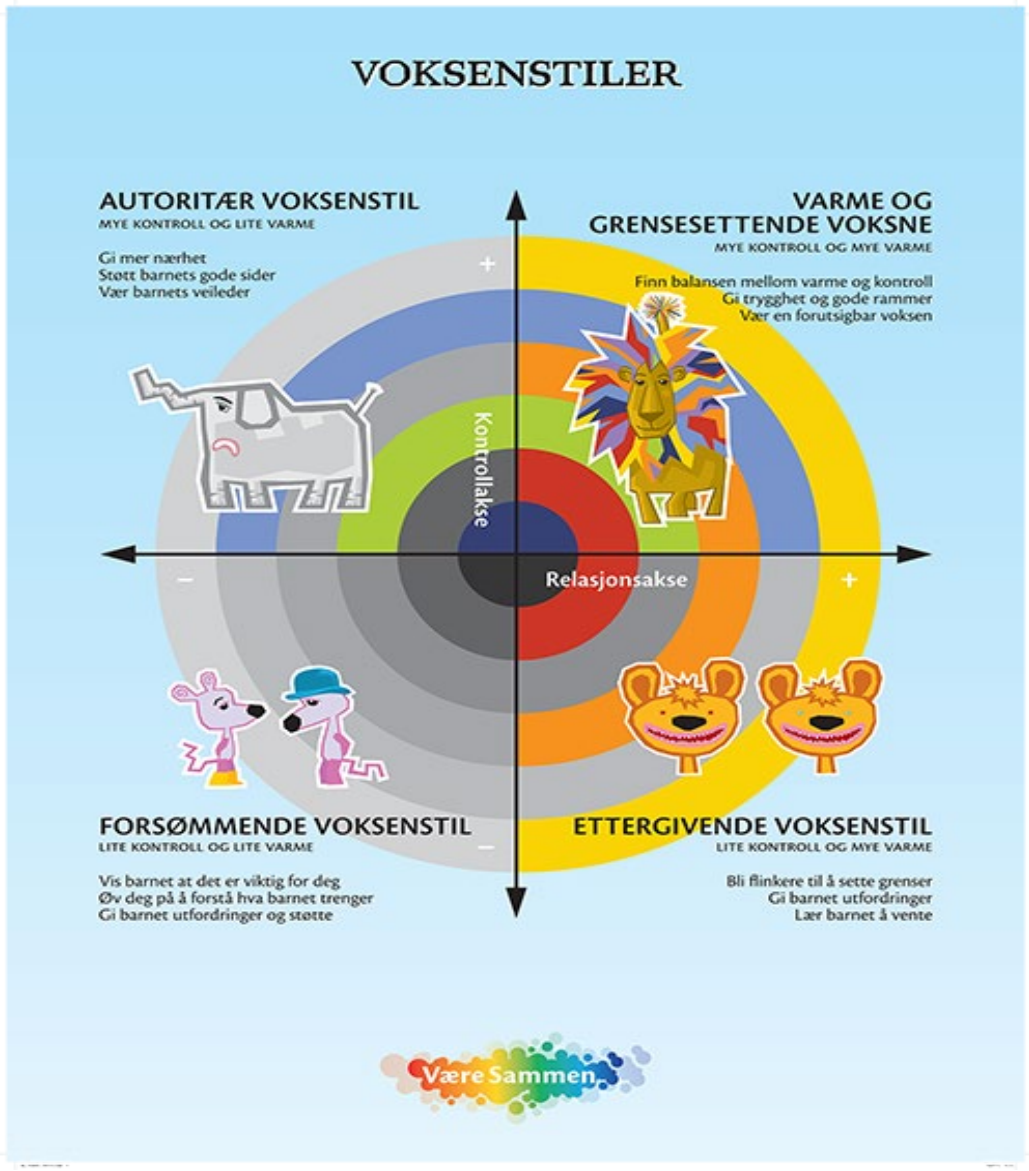

Relasjonsaksen handler om graden av varme, støtte og omsorg den voksne viser barnet. Ved høy grad av relasjon vil den voksne gi barnet god respons på meninger og følelser, og ivareta det medvirkende barnet. Den andre dimensjonen handler om graden av krav og kontroll hos den voksne. Er den voksne høy på kontroll-aksen settes klare grenser og tydelige forventninger. Praktiseres høy grad av både en varm relasjon og tydelige krav, grenser og verdiformidling på en god måte, betegnes det her som en autoritativ voksenstil. Viser den voksne høy grad av varm relasjon, omsorg og høy ivaretakelse av barnets meninger og følelser, men unnlater å sette grenser, krav og har lave forventninger til barnets atferd, betegnes det som en ettergivende voksenstil. Finner vi derimot høy grad av krav, forventninger og grenser, men lite varme og omsorg i relasjonen, kan vi snakke om en autoritær voksenstil. Her glemmes barnets medvirkning og det skapes avstand i relasjonen. Den fjerde stilen beskriver en forsømmende voksen med lav grad av varm relasjon, samt lite krav og grenser.

Relasjonsbygging og kommunikasjon:

God relasjonsbygging er den voksnes ansvar. Her handler det om å bruke tid sammen med barnet, vise gjensidig tillit og respekt, tydelighet og grensesetting. Den voksne må skape et godt klima, vise sensitivitet ifht barnet og være kobla på, mentalt tilstede. Gjennom positiv perspektivtaking vise empati og interesse.

Interaksjon – samhandling er et møtepunkt mellom to eller flere.

Relasjonen = summen av kvaliteten og mengden møtepunkter. Den relasjonen du har til et barn blir summen av opplevelsene barnet har hatt med deg fra første møte og til nå. Dette grunnlaget gir muligheter eller utfordringer for neste møte/samhandling.

Det ligger muligheter i å investere i gode møter – banking time! Dette er noe alle barn trenger, men vil ha ekstra stor verdi for barn med utfordringer. I barnemøte/samling bygger vi relasjon til hele gruppa på en gang. Vi må derfor ha bevissthet på hvordan bruker vi dette møtet?

Summen av møtene med et barn bør bygge en positiv opplevelse for barnet og tydelige forventninger: «Jeg liker deg og vet hva du forventer av meg» = god og trygg relasjon.

Fargeskjema: Gjennom årlig/halvårlig bruk av fargeskjema på avdelingen kartlegger vi summen av de relasjoner hvert enkelt barn har i det daglige i barnehagen. Vi bruker prosessen som en bevisstgjøring for arbeidet med relasjonsbygging til det enkelte barn på gruppa.

Vi har også stor bevissthet på relasjonsbygging til både foreldre og barn i tilvenning av nye og overflyttinger mellom avdelingen.

I dette arbeidet er SIP-modellen et nyttig verktøy for å forstå barns perspektiv og forholdet mellom barns sosiale informasjonsbehandling og sosiale tilpasning. (Se beskrivelse i boka.)

SIP – modellen av K. Dodge 2006:

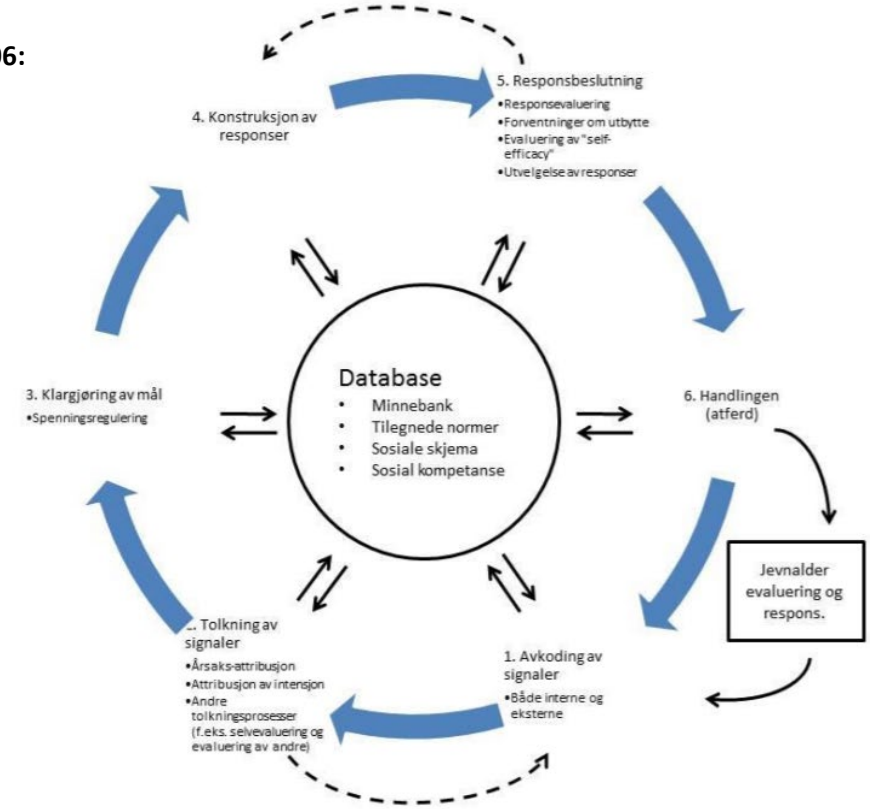

Tidlig innsats:

De senere årene har det vært et tydelig fokus på forebygging gjennom å sette inn tidlige tiltak for barn med utfordringer innen utvikling og læring i både barnehage og skole.

«Være sammen» er et viktig tiltak i dette forebyggende arbeidet.

Vi ser gjerne negativ atferd og andre utfordringer tidlig, og er i en viktig posisjon for å gjøre en forskjell for disse barna gjennom:

-Tidlig samarbeid med foreldre.
-Kartlegge og vurdere andre instanser tidlig.
-Tidlige tiltak for å snu en negativ trend. Omlæring inkluderer alle barnets nære relasjoner.
-Alt vi får gjort før skolestart er viktig for en god overgang.

«Røde og Grønne tanker»:

Et nyttig supplement til «være sammen» er Raknes' psykologisk førstehjelp, «Røde og Grønne tanker». Et materiell som hjelper barn til å få større bevissthet om egne tanker og følelser, og det gir barna nyttige måter å håndtere egne vanskelige følelser. Her er det fokus på at alle følelser er akseptert, men vi må øve på å la gode tanker hjelpe oss videre og noen ganger justere handlingene våre så vårt følelsesuttrykk ikke går ut over andre.

Håndtering av utfordrende atferd:

I arbeidet med utfordrende atferd hos barn, blir det viktig med en autoritative voksenstilen hos alle de voksne rundt barnet. Både hjem og bhg må representere den varme og grensesettende voksne, og vi må samarbeide om å få dette til i størst mulig grad. I denne prosessen kan hyppige foreldresamtaler og tilbud om veiledning være nyttig.

Her handler det om å hjelpe barnet til å gjøre gode valg, øve på det som er vanskelig med overkommelige utfordringer og tro på mestring. Vi bygger god relasjon for å være i posisjon til å påvirke/veilede og sette varme og tydelige grenser. Vi må her ha fokus på både inagerende og utagerende atferd

Se Bukowskis kurve:

Denne kurven er hentet fra ressurssidene til www.væresammen.no . Ekstra tekst, piler og grafikk er lagt til av barnehagens ansatte etter kurs med Pål Roland.

Vi må hjelpe barna i risikosonene!

Barn som mestrer det sosiale samspillet godt –
De barna som hevder seg selv på en positiv måte –
men som også er lydhøre for andre.

I hvilke grad gjør barnet negative handlinger mot andre?

Lite egosentriske barn –
lar seg lede av andre

Mye egosentrisme

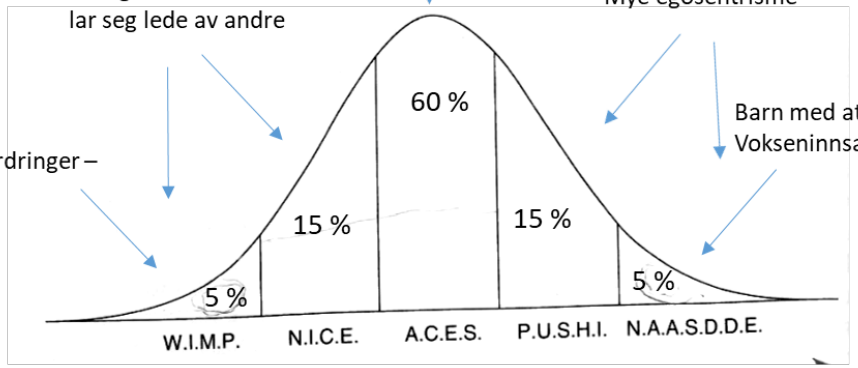

Barn med atferds-utfordringer – krever høy Vokseninnsats.

Barn med innadvendte utfordringer –
passive barn.
– krever høy vokseninnsats

Disse barna trenger:
- Å lære selvutvikling.
- Hevde seg selv.
- Autoritative voksne.

Hva kjennetegner disse barna:
- Mye negativ atferd (fysisk atferd)
- Autoritetskonflikter.

Disse barna trenger:
- Autoritative voksne med mye varme, som har krav og forventninger.
- Kravene må være respektfulle og det må være balanse mellom disse.

- Vi må avdekke et tidlig mønster.
- Vi må «omlære.»
- Hjelpe de å finne gode alternativer.
- Vi må spørre oss: hvorfor har barnet denne atferden?

Vi må ha fokus på relasjonsbygging:
- Det er vårt ansvar å skape et positivt klima.
- Vi må være sensitive (tilstedeværende).
- Vi må ha en positiv perspektivtaking
- (være empatiske og anerkjennende).

5. Progresjon

Ifølge Rammeplanen skal barnehagen legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker og utforming av det fysisk miljøet. Barn i alle aldersgrupper skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter. Gjennom fokus på progresjon skal alle barn utvikle seg, lære og oppleve fremgang.

Tilvenning, trygghet og relasjoner: Vi tenker progresjon i tilvenningsperioden ved gradvis lengre dager, mer tid bort fra foreldre og deltagelse i stadig flere aktiviteter her i barnehagen. Sammen med foreldrene vurderer vi behovet og muligheten for å utvide tilvenningsperioden for det enkelte barn, med fokus på hva som er best for barnets trygghet, mestring og utvikling.

Vi tenker progresjon ved først å skape trygghet for barnet hos kontaktperson, etter hvert utvide med å bygge relasjon til andre voksne og barn på gruppa, avdelingen og hele barnehagen. Vi skal sikre trygghet, men også utfordre og ruste hvert enkelt barn til tillit og mestring i gradvis flere sosiale relasjoner. Her ser vi hvert enkelt barns behov for balanse av trygghet og utfordring. Vi vurderer mestring og behovet for progresjon og fremgang jevnlig.

Overflytting: Vi har også en bevisst plan for progresjon i forhold til overflytting fra småbarns- til storbarns-avdeling. Personalet samarbeider om å tilrettelegge for en myk overgang, og deler informasjon om hvilke forventninger og utfordringer barna møter på ny avdeling. Dette gir mulighet for å sikre at overgangen ikke blir for brå og spriket i forventninger for stort.

På hver gruppe: Fra første til siste år på en avdeling (småbarn eller storbarn) skal barnet oppleve gradvis progresjon og mestring av praktiske ferdigheter ved hverdagsaktiviteter som måltidet, på-/avkledning, toalettbesøk, …… Det blir også gradvis stilt større krav til sosial mestring etter hvert som barnet blir større og utvikler ulike sosiale ferdigheter. For progresjon i utvikling av sosiale og emosjonelle ferdigheter benytter vi «Være sammen» som et nyttig verktøy og en rød tråd gjennom barnets tid i barnehagen.
Vi introduserer stadig mer utfordrende aktiviteter, leker og materiell som; bøker, sanger, innhold i samling og temaarbeid. Her har vi en bevissthet om å tilrettelegge for både de små og de store på hver gruppe.

Gjentagelse og nye utfordringer: Det er viktig for barn med gjentagelse, tryggheten i å oppleve noe som er kjent, og mulighet til å øve på det samme til man får det til. Det er for oss viktig å balansere dette med å tilføre nytt innhold og utfordringer for å stimulere til utvikling og fremgang.

Konkrete mål på ulike utviklingsområder: Vi ser på progresjon ut ifra barns ulike utviklingsområder og benytter «Alle med» som utgangspunkt. Områdene vi tenker progresjon i forhold til er: Språk, kognitivt, sosialt/emosjonelt, motorikk/sansing, trivsel og hverdagsaktiviteter. TRAS er også et utgangspunkt for å tenke progresjon med fokus på barnas utvikling av språk, kommunikasjon og sosial kompetanse. For mer konkret beskrivelse av hva som forventes ved ulik alder på de forskjellige områdene, se skjema for «Alle med» og «TRAS». Hver avdeling finner frem til gode arbeidsmåter for å nå disse målene for progresjon mer konkret for det enkelte barn og barnegruppe. (Se også eksempel på en konkret progresjonsplan – skjema med utgangspunkt i Rammeplanens fagområder.)

6. Barns medvirkning

Sentralt i rammeplanen for barnehagens innhold og oppgave står barns rett til medvirkning. Barna har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. De skal kunne delta aktivt i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Personalet må være observante i forhold til både barnas synspunkter enten disse kommer til uttrykk via verbalt eller kroppsspråk/mimikk. Dette krever tydelige og ansvarsfulle voksne som tar hensyn til det enkelte barn og hele gruppa. Konkretisering av barns medvirkning fremkommer som egen kolonne i dette dokumentets del om verdiordene.

7. Foreldrenes medvirkning

Foreldrene er barnehagens eiere og samtidig våre viktigste samarbeidspartnere. Dette kommer til uttrykk både i form av formaliserte roller i samarbeidsutvalget og styret, og i den daglige kontakten rundt det enkelte barn

Samarbeidsutvalget:

Representantene velges blant alle foreldrene i barnehagen (foreldrerådet) og sitter i 2 år av gangen.
Som representanter i samarbeidsutvalget er foreldrene medansvarlige til at barnehagen driftes etter barnehagelovens bestemmelser om at:

- *Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ med representanter både fra foreldrene, personalet og eiere. Representantene skal sikre samarbeidet mellom barnas hjem og barnehagen.*

Styret:

Styrets representanter velges på årsmøte og er andelslagets høyeste myndighet mellom årsmøtene. De har arbeidsgiveransvar for barnehagen og skal sikre forsvarlig drift i henhold til gjeldende lover og forskrifter.
Ved oppstart i barnehagen får foreldrene utdelt en folder med informasjon om både styret og samarbeidsutvalget. Her skisseres også hva foreldrene kan bruke de ulike organene til.

I det daglige har foreldrene mulighet for medvirkning gjennom foreldresamtaler, foreldremøter og ved henting/levering av eget barn. Barnehagen sender i tillegg ut brukerundersøkelser til alle foreldrene en gang i året slik at foreldrene kan gi innspill til hvordan barnehagen driftes.

8. Vurdering av barnehagens pedagogiske arbeid

I tråd med rammeplanens bestemmelser om vurdering av barnehagens arbeid, legger Hov barnehage vekt på systematisk vurdering av virksomheten i forhold til ulike brukergrupper. Barnas deltakelse i dette arbeidet gjøres fortløpende gjennom fokus på barns medvirkning.

Gjennom brukerundersøkelser blant foreldrene fremkommer resultater som personalet ser på som viktige bidrag for å se på og videreutvikle vår praksis.

Personalets deltakelse i vurderingsarbeid er svært vesentlig for å ha bevissthet om hva som til enhver tid fungerer bra og hva som fungere mindre bra av det pedagogiske arbeidet. Det tas en vurdering av hva som til enhver tid bør settes fokus på både avdelingsvis og for barnehagen som en helhet.

9. Dokumentasjon og kvalitetssatsning

Målsettingen er at vi skal gjøre oss kjent med, anvende og videreutvikle ulike metoder for dokumentasjon for å synliggjøre kvalitet i det pedagogiske arbeidet for både personalet, barna, foreldre og andre.
Vi vil levere en tjeneste til potensielle og reelle brukere som er av en slik kvalitet at barnehagen er sikret fremtidig drift; enten brukeren er foreldre, barn, eiere eller ansatte.
Rammeplanen synliggjør kravet til bevissthet om kvalitet ved fokus på dokumentasjon. Her er det naturlig å skille mellom dokumentasjon

- knyttet til enkeltbarn
- for å synliggjøre og informere
- som grunnlag for læring og refleksjon (pedagogisk dokumentasjon)

Vi skal ha gode rutiner for å kunne dokumentere kvaliteten på det pedagogiske arbeidet som utføres i barnehagen innenfor alle disse områdene. Vårt overordnede mål blir å kunne dokumentere positive opplevelser for barn i lek og samhandling med andre barn og voksne. Midlene som brukes kan bl.a. være

- videofilm
- fotografere
- skriftlige nedtegnelser
- ulike andre former for observasjon
- Vigilo – vår kommunikasjonsplattform. Her lager vi rapporter med bilder og tekst som sendes ut til foreldre digitalt.

Den pedagogiske dokumentasjonen blir vesentlig både i forhold til arbeid eksternt med å vise hva Hov barnehage står for, men også internt for å kunne bli bevisst hva vi er gode på og hva vi må arbeid videre med. Pedagogisk dokumentasjon har også verdi for barnas evne til å gjenkalle og bli bevisst egen læring og utvikling. Dokumentasjonen skal være et middel for de ansatte for å få frem ulike oppfatninger og åpne for en kritiske og reflekterende praksis.

10. Ulike overganger i barnehagen

Barnehagen har fokus på gode overganger mellom hjem-barnehage, mellom ulike avdelinger innad i barnehagen og fra barnehagen til skolen.

Fra hjem til barnehage

Barnehagen samarbeider med Ringerike kommune om selve opptaket. De barna som får tilbud om plass, får dette pr. mail fra Ringerike kommunes opptakssystem. Samtidig får de konkret tilbudsbrev fra barnehagen med mer informasjon og svarskjema til retur. Svarskjema inneholder informasjon om innbetaling av andel og bekreftelse på at barnehagens og andelslagets vedtekter aksepteres.

Når det nærmer seg at de nye barn skal begynne i barnehagen, får de tilsendt brev i god tid før oppstart med diverse informasjon. Dette er informasjon om avdelingen med konkrete datoer for tilvenning og dessuten en god del praktisk informasjon. I forbindelse med oppstart hver høst, inviteres også alle nye foreldre til eget foreldremøte med presentasjon av personalet og bli mer kjent før oppstart. Hver av foreldrene får tilbud om egen oppstartsamtale med avdelingsleder for gruppa hvor informasjon direkte om det enkelte barn blir utvekslet.

Overflyttinger mellom ulike avdelinger

I forbindelse med overgang mellom ulike avdelinger har barnehagen utarbeidet gode rutiner for å sikre barna en trygg og positiv overgang til ny avdeling. Rutinene omhandler tiden før overflytting, informasjonsutveksling mellom avdelingene og informasjon til foreldrene samt selve flyttedagen og tiden i etterkant.

Fra barnehage til skole

I forbindelse med overgang barnehage – skole har Ringerike kommune utarbeidet egen rutine som barnehagen følger. Kort fortalt omhandler rutinen besøk til skolen og foreldresamtaler i barnehagen med utarbeidelse av skriv til skolen om det enkelte barn. Maxiklubben som de kommende skolestarterene er i, legger vekt på skoleforberedende aktivitet etter jul siste barnehageår.

11. Vår digitale praksis

Rammeplanen sier: Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Arbeidet skal støtte opp om barns læreprosesser og bidra til et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn. Ved bruk av digitale verktøy skal personalet være aktive sammen med barna. Det skal brukes med omhu og ikke dominere som arbeidsmåte. Barnehagen skal utøve digital dømmekraft og bidra til barns utvikling av en begynnende etisk forståelse for digitale medier.

Med dette som grunnlag er vårt mål for arbeidet med IKT:
«Hov barnehage skal i sitt arbeid med IKT legge til rette for at barn utvikler gode digitale ferdigheter som støtter opp om barns læreprosesser, samhandling og kommunikasjon. IKT skal brukes som metode for arbeidet med andre fagområder og fremme barns kreativitet, lek og læring. Arbeidet skal ikke komme på bekostning av øvrig samhandling og kommunikasjon, men være et mulig verktøy i de situasjoner som er naturlig.»

I rammeplan for barnehagen står det at:

Personalet skal :

- utøve digital dømmekraft når det gjelder informasjonssøk, ha et bevisst forhold til opphavsrett og kildekritikk og ivareta barnas personvern
- legge til rette for at barn utforsker, leker, lærer og selv skaper noe gjennom digitale uttrykksformer
- vurdere relevans og egnethet og delta i barnas mediebruk
- utforske kreativ og skapende bruk av digitale verktøy sammen med barna.

Nyttig nettside for tips og ulike aktiviteter: www.IKTplan.no utgitt av Utdanningsdirektoratet

12. Rammeplanens verdiord

I arbeidet med ny Rammeplan for barnehagen som trådte i kraft 01.08.17 har personalgruppen i Hov barnehage jobbet med å bli kjent med rammeplanen og ta den i bruk som et arbeidsverktøy i vår hverdag.

Vi har sett på og trukket frem noen av verdiordene i rammeplanen og sett på hverdagsrutinene våre i lys av Rammeplanen og «Være sammen».

Resultatet vises i de følgende tabellene. Her vil du få et godt innblikk i hvordan vi arbeider i Hov Barnehage.

Medvirkning

Læring

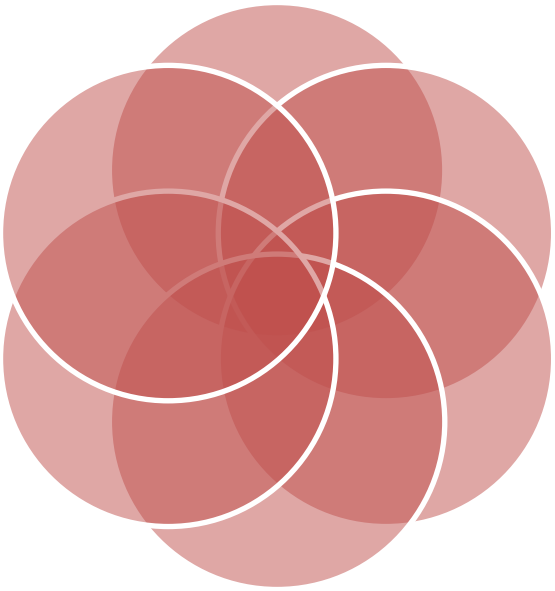

Danning

Vennskap og fellesskap

Kommunikasjon og språk

Omsorg

12.1 Ankomst

Målsettinger:

- Barna skal få en god start på dagen.
- Barna skal føle seg velkommen, møtt ut ifra sine behov.
- Barna skal bli sett, føle seg trygge.
- Barna skal føle seg verdifulle, være delaktig.
- Barna skal oppleve tilhørighet.
- De voksne skal skape relasjoner og bygge tillit mellom barnehagen og hjem, der viktig informasjon blir utvekslet mellom foreldre og personalet.

Hvordan ser det ut i praksis når vi best mulig:

Ivaretar barnas behov for omsorg	Fremmer danning	Fremmer læring
- Vi smiler og sier hei. - Vi møter dem fysisk i garderoben, og er bevisst på å møte barna på deres nivå; sette seg på huk, si gjerne «så fint å se deg». - Vi har fokus på å se barnet først, så foreldre. Vi bruker fornavn på barn og foreldre. - Vi har hovedfokus på barnet, og er lydhøre overfor barnas behov. - Vi plasserer oss på en mest mulig åpen og tilgjengelig plass i garderoben. - Vi lærer oss å kjenne til foreldre og barns ulike ønsker og behov for ankomsten. - Vi er bevisst på hvor den voksne trengs mest. - Vi skaper rom for og er lydhøre for sensitiv informasjon til/fra personale/foresatte og formidler den videre ved behov. - Vi er bevisst på at dialog og kommunikasjon personalet imellom holdes til det mest nødvendige i ankomst slik at barn og foreldre får hovedfokus. - Vi tar imot evt. triste barn, ikke tar ifra foreldrene, og hjelper foreldrene til selv å ta ansvar ved å vise hvordan.	- Vi er tydelige i våre forventninger ut til foreldre og barn gjennom planer, foreldremøter og muntlig kommunikasjon slik at vi vet hva vi forventer av hverandre i ankomst. - Vi forventer at foreldrene tar ansvar for eget barn når de er til stede i barnehagen. - Vi støtter, veileder, oppfordrer ut ifra hver enkelt situasjon. Vi voksne er bevisst på hvordan vi møter hverandre og barna til enhver tid. - Vi ser hverandre. Et blikk er nok for å føle seg sett. - Vi utviser respekt for hverandre i alle ledd, også barnas grenser. - Vi ønsker å være rause overfor foreldrene og barna. Ulike hendelser kan skje og ingen dag er lik. - Vi er opptatt av å verne barnet, gi foreldrene innblikk i barnets opplevelse. (Gjentatte ganger ikke har med matboks) - Vi utveksler nødvendig informasjon uten at barnet hører, og bevisstgjør foreldrene på hvorfor.	- Vi lar barna prøve og mestre selv, og oppmuntrer foreldrene til det samme. Støtte og utfordring i god harmoni. - Vi tilrettelegger for selvstendighet. - Vi veileder barn og foreldre ut i fra behov. - Vi vil skape gode holdninger som å ta vare på tingene sine, holde orden, være ryddig. - Vi legger til rette for barns progresjon og setter gradvis høyere forventninger til egen mestring. - Vi utviser gode holdninger til å møte hverandre om morgenen. - Vi hjelper til å lage og øve strategier for følelsesmestring.

Fremmer vennskap og fellesskap (sosial komp.)	Fremmer kommunikasjon og språk	Medvirkning
- Vi setter ord på situasjonen med: Jeg ble glad for å se deg, fysisk tilstede, blikk-kontakt, berøring for de som trenger det, jobbe for at de føler seg betydningsfulle - Vi viser gjensynsglede. - Vi gir en hjelpende hånd til barn som opplever det vanskelig – være med å gi en god start som gir gode ringvirkninger videre den dagen. - For eksempel: «Bli med å rydde på kjøkkenet», «Nå venter X på deg, vil du være med han å bygge lego?» - Vi ser hva hvert enkelt barn trenger å øve på av sosiale ferdigheter: selvhevdelse/-kontroll, empati, prososial atferd, lek, glede, humor. Her kan hverdagsaktivitetsskjema være et godt grunnlag for hva vi legger i de forskjellige områdene av sosial kompetanse. - Vi bruker glede og humor, og fremhever det positive, «smitter» hverandre ved å være glad. - Vi ser og setter ord på barnets initiativ, og tolker deres opplevelse av andres initiativ.	- Vi legger til rette for toveiskommunikasjon og språk. Vi spør og undrer oss sammen med barnet. - Vi er deltagende og tilstedeværende. - Vi møter barn på sitt nivå og på det de er opptatt av der og da. Barnet som er opptatt av melkebilen osv… - Vi søker informasjon vi trenger for at barnet skal ha en fin dag, ved god dialog med foreldre. - Vi er ansvarlig for å åpne opp for og sikre samtale, god dialog og kommunikasjon. - Vi har fokus på kommunikasjon oss imellom, og er gode modeller. - Vi jobber mot å ha en god dialog med fremmedspråklige, og søker hele tiden ny kompetanse i forhold til hva det krever av oss. - Vi bruker vanlig «hilse-vokabular» - positivt ladet. - Vi setter ord på opplevelser, rutiner, handlinger, følelser og omgivelser. - Vi fanger opp nonverbale signaler hos barna, og forsøker å sette ord på, men hjelp fra foreldrene. - Vi tar med både barnet og foreldrene i samtale. - - Vi snakker ikke gjennom barnet om det er noe vi vil si til foreldrene.	- Vi er lydhøre for barnets og foreldrenes behov. Noen ganger holder det å si hei, før vi trekker oss tilbake. - Vi skaper en positiv ankomst ut i fra barnets behov den dagen. - Vi setter grenser og hjelper foreldrene til å sette gode grenser. Ikke la barnet stå i valg det ikke er moden til å ta. - - Vi vurderer i hvert enkelt tilfelle skillet mellom medvirkning, medbestemmelse og det å få viljen sin.

12.2 Tilrettelagt aktivitet

Målsetting:

- De voksne skal gi barn nye opplevelser og ulike erfaringer.
- Barna skal øve selvstendighet og oppleve mestring.
- Barna skal oppleve lystbetonte aktiviteter og ha det gøy.
- Barna skal få være deltagende i planlegging ut ifra alder og modningsnivå.
- De voksne skal legge til rette for fellesskapsopplevelser.

Hvordan ser det ut i praksis når vi best mulig:

Ivaretar barnas behov for omsorg	Fremmer danning	Fremmer læring
- -Vi må være sensitive for barns vegring og frykt i ulike situasjoner, spesielt ift nye aktiviteter. - -Vi anerkjenner barnets behov og aksepterer et nei, men støtter/utfordrer akkurat passe slik at de kan oppleve nye ting og føle mestring ved å trå utenfor komfortsonen. - -Vi tar hensyn til behovet for forberedelse og motivasjon. - -Vi legger til rette for at vi har tid til aktiviteten og mulighet for gjentagelse/trygghet. - -Vi gir tid til å undre seg i aktiviteten, og respekterer barnas prosess og produkt. - -Vi legger til rette for aktivitet som fenger. - -Barna gis tid, rom og ro til å gjøre seg ferdig. - -Vi ser muligheter ifht organisering og er tilgjengelige voksne.	- -Vi lar barna utforske, undre seg. - -Vi lar barna være delaktige ut ifra sine forutsetninger, både i planlegging og utførelse. - -Vi skaper trygge og inspirerende rammer, og hjelper barna til å prøve ut nye ting. - -Vi lærer barna å ta hensyn til hverandre (eks vannlek/gym, ventesituasjoner). - -Vi ser hvert enkelt barn. - -Vi gir tid. - -Vi utfordrer og støtter ut i fra barnas ståsted. - -Vi gir tydelige rammer og forventninger. - -Vi lar barna komme med innspill, ser dem, hører dem. - -Vi har aktiviteter tilpasset alder og tenker progresjon. - -Vi tar barna på alvor og anerkjenner barnets fantasi og kreativitet. - -Vi tilrettelegger og er med i prosessen, engasjerer og motiverer. - -Vi skal gi barnet opplevelsen av at det er positivt at man er fler og godt at vi er forskjellige.	- -Vi har prosessmål, ikke resultatmål. - -Vi er åpne for barnas forslag – gode læringsprosesser. - -Vi ser mestring og anerkjenner barnet. - -Vi gir rom til å utforske ut ifra egne premisser og kunne gjøre selv. - -Vi tilrettelegger ut ifra alders- og modningsnivå. - -Vi legger til rette for aktiviteter som forbereder barna på skolestart og gjør dem selvstendige. - -Vi gir barna mulighet for å bruke og lære forskjellige redskaper og teknikker.

Fremmer vennskap og fellesskap (sosial komp.)	Fremmer kommunikasjon og språk	Medvirkning
- -Vi er bevisst på gruppesammensetninger - ivareta vennskap, inkludering og motvirke mobbing og utestenging. - -Vi skaper felles opplevelse, prosjekt, prosess, glede over å gjøre noe sammen. - -Vi styrker gruppefølelsen. - -Vi setter av GOD TID til barnas frie skaperglede og fantasiutfoldelse. - -Vi deler i smågrupper/lekegrupper slik at barna kommer nærmere hverandre og får tett voksenkontakt. - -Vi lar barna lærer å ta hensyn, vente på tur. - -Vi fremmer gleden over egne og andres produkter. - -Vi øver på å inkludere seg selv på en god måte. - -Vi fremmer alles bidrag, så alle føler seg verdifulle. - -Vi motvirker en sammenlignings- og konkurransekultur. - -Vi undrer oss sammen med barna. - -Vi har ikke fasiten.	- -Vi snakker med barna om det vi gjør og forklarer hva vi skal og hvorfor. - -Vi tar i bruk smågrupper for å stimulere til samtale, undring og bruk av språket. - -Vi har en bevissthet ift å lære konkrete begreper. - -Vi har fokus på å skape dialog. - -Vi respekterer samtalen – ikke avbryte – gjelder for alle (b-b, b-v, v-v). - -Vi har fokus på at barn får lov å snakke i gruppen. - -Vi har aktiviteter som fremmer språk; språkleker, spill, rim, regler, sanger. - -Vi bruker konkreter som bilder og Snakkepakka. - -Vi bruker forskjellige redskaper som IPAD, bøker,	- -Vi gir barna valg ut i fra rammene aktiviteten gir. - -Vi kjenner vårt materiale og legger opp aktiviteter og tema ut i fra barnas interesser og mening. - -Vi tar barns signaler på alvor; utvide og videreføre det barna er interessert i og tar hensyn til at de liker ulike ting. - -Vi vektlegger prosessene, er fleksible og kreative underveis. - -Vi tar høyde for om barnet vil delta eller ikke. - -Vi lar barna få innflytelse på hvilke tilrettelagte aktiviteter vi tilbyr i barnehagen. - -Vi kan være spontane og bli med på barnas innfall/innspill.

12.3 Barnemøte/samlingsstund

MÅLSETTING:

- De voksne skal skape god overgang mellom aktiviteter.
- De voksne skal skape gode rammer, trygghet og forutsigbarhet.
- De voksne skal styrke gruppas fellesskapsfølelse og gi inspirasjon.
- Barna skal lære å ta imot beskjeder, lytte, øve konsentrasjon og turtaking.
- De voksne skal fremme demokrati og barns medvirkning.
- Hvert enkelt barn skal gis mulighet for å fremme seg selv.
- Barnemøte og samling er viktige arenaer for undring, læring og kunnskapsformidling.

Hvordan ser det ut i praksis når vi best mulig

Ivaretar barnas behov for omsorg	Fremmer danning	Fremmer læring
- Vi ser og tar hensyn til individuelle behov til beste for enkeltbarn /gruppa. - Vi hjelper barna til en god plassering i sofaen/ringen og gir gode rammer. - Vi gir mulighet til å sitte ved siden av voksen eller på fanget ved behov. - Vi fremmer og demper barn etter behov. - Vi gir passe støtte for det enkelte barns mestring. - Vi tilpasser utfordringer og krav ut ifra barnets ståsted, og må kjenne det enkelte barn. - Vi setter grenser og krav med varme og tro på mestring. - Vi skaper forutsigbarhet og trygghet. - Vi er tilstedeværende voksne. - Vi har fokus på relasjonene mellom barna, og gjør tiltak etter behov. - Vi jobber med løveloven – «Jeg skal være meg, slik at andre får plass til å være seg». - Vi gir anerkjennelse, ros og anerkjenner barnas følelser. - -Vi er bevisst på god overgang/ro ved deling.	- Vi fremmer glede og engasjement i ulike felles aktiviteter som sang, musikk, eventyr og drama. - Vi øver på å vente på tur og ta hensyn til hverandre. - Vi legger opp til at barna kan være aktivt deltagende i demokratiske valg. - Vi er sensitive og lydhøre for barnas initiativ og innspill, og støtter barns engasjement, aktivitet og deltagelse i fellesskapet. - Vi forsterker barnas mestring og gir det enkelte barn mulighet til å øve på det de trenger. Eks: selvhevdelse/selvkontroll. - Vi tenker løft og inkludering på en positiv måte. - Vi yter motstand til det selvsentrerte barnet. - Vi viser respekt for hverandre. - Vi veileder og trygger barna på å si fra til hverandre. - Alle barna sitter sammen og blir «sett», sunget om som en del av fellesskapet. - Vi er tilstedeværende og engasjerte. - Vi gjør valg av innhold i forhold til gruppas behov. - -Vi er gode rollemodeller.	- Vi tilpasser innholdet til barnas alder og modning og legger opp til progresjon gjennom året. - Vi er bevisst på at struktur, forutsigbarhet og faste rammer fremmer læring. - Vi gir ulike sanseopplevelser. - Vi presenterer nytt materiale for barna, og repeterer stoff, forventinger og rutiner. - Vi lærer barn om dag, dato, aktiviteter, tall og telling, vær og klær. - Vi varierer aktiviteter og innfallsvinkler. - Vi bruker ulike tema og pedagogiske opplegg for læring av kunnskap. - Vi bruker samlingsstunden som bevisstgjøring. - Vi gir barna spennende opplevelser og erfaringer ved magiske- og spennende samlinger. - Vi benytter samlingsstund som stimulering og inspirasjon for leken. - Vi kan la barna få ha samlingsstund om ønskelig. - Vi engasjerer barna i samlingsstunden ut ifra barnas interessefelt og har det gøy. - Vi må ha lyst til å ha samlingsstund, være motivert. - Vi ser det som viktig å gjøre samlingen til sin egen – da gløder man som voksen og blir en god formidler. - Vi kommer aldri tomhendt til samling. - Vi legger opp tema og innhold etter barnegruppas nivå og behov. - Vi skaper mestringsopplevelser for barna. - Vi sørger for at barna blir fremmet. - Vi har mulighet til å dele samlingsstunden i to, for å dekke ulike behov.

Fremmer vennskap og fellesskap (sosial komp.)	Fremmer kommunikasjon og språk	Medvirkning

- Vi er bevisste i plassering av barna, gode rammer og forventinger.
- Vi er bevisste på hvordan barn kan beholde og fremme vennskap.
- Vi øver på å lytter til hverandre, venter på tur, sitter i ro, tar hensyn og er bevisst på balansegangen mellom individuelle behov og fellesskapet.
- Vi er voksne som er gode rollemodeller.
- Vi har aktiviteter, sanger o.l som fremmer fellesskapsfølelsen.
- Vi gir rom for lek, glede, humor.
- Vi støtter barns initiativ til samspill.
- Vi har fokus på læring av sosiale ferdigheter og følelsesbevissthet gjennom «være sammen», «røde og grønne tenkebamser», m.m.
- Vi har en unik mulighet til å fremme barna som trenger det.
  - Noen må få mer, slik at alle kan få sitt.
  - Vi jobber med nestekjærlighet/empati.
  - Vi fremmer de gode handlingene hos barna.
  - Vi bevisstgjør barna på å være gode mot hverandre.
	- Vi bruker rim, regler, sanger, bøker.
	- Vi klapper rytme.
	- Vi lar barn få lov å snakke høyt i samling.
	- Vi bruker ulike kommunikasjonsformer (verbalspråk, kroppsspråk, visualisering).
	- Vi benytter bilder og konkreter som støtte for språk og begreper. Snakkepakka.
	- Vi ivaretar tospråklige barn.
	- Vi lar barn medvirke i samling.
	- Vi bruker språkstimulerende aktiviteter som munnmotoriske øvelser.
	- Vi leser bøker.
	- Vi gir varierte, positive erfaringer med bruk av språk som kommunikasjonsmiddel.
	- Vi tar utgangspunkt i TRAS for kartlegging og tips til innhold i samling.
		- Vi gir mulighet til å medvirke.
		- Vi undrer oss sammen med barna og holder tilbake egen kunnskap for å fremme barnas egen opplevelse av å finne frem til ulike løsninger og «sannheter».
		- Vi må være lydhøre for barns initiativ, kroppsspråk og uttrykk.
		- Vi tar demokratiske valg ut ifra barnas modning og mestring.
		- Vi lar barnas synspunkter tillegges vekt i samsvar med alder og modning. Samtidig som det er forventninger og krav.
		- Vi kan endre planer underveis ut ifra enkeltbarn eller barnegruppens innspill, ønsker og behov.

12.4 Lek inne og ute

Målsetting:

- Barna skal utvikle sosial kompetanse (empati, prososiale ferdigheter, selvkontroll, selvhevdelse, lek/glede/humor).
- Barna skal oppleve å ha en venn.
- Barna skal ha mulighet til å være ute, uavhengig av vær.
- Barna skal utvikle seg fra egne forutsetninger.
- Barna skal ha mulighet for å utforske, undre seg og utvikle fantasi.
- Barna skal få oppleve mestring og utvikle et godt selvbilde.
- Barna skal få tid og rom for gode lekeprosesser.
- De voksne skal tilrettelegge for variert lek og ha fokus på progresjon i tilbudet.

Hvordan ser det ut i praksis når vi best mulig:

Ivaretar barnas behov for omsorg	Fremmer danning	Fremmer læring
- Vi er tilstedeværende, gode voksne, som deltar i lek og ser hvert enkelt barns behov. - Vi er tydelige voksne, som setter grenser der og da, kontinuerlig. - Vi må «Kjenne vårt materiale», som igjen gir barna en opplevelse av å bli sett og hørt. - Vi er delaktighet i leken ut ifra barnets behov. - Vi skal ivareta trygghet og skape tillit. - Vi skal gi rom og tid til hvile i rolig lek; trekke seg unna, sitte i fanget, legge seg ned på gulvet, lese bok. - Vi lar ikke destruktiv lek utvikle seg. Være i forkant og forebygge uønsket atferd. - Voksne sprer seg ute og unngår voksenprat for å sikre at barnas behov for omsorg blir ivaretatt. - Vi støtter og hjelper barna i lek. Eksempel: Når barn er alene, trenger hjelp inn i lek. - Vi oppfordrer barn til å ta med andre i leken. - Vi sikrer oss at lekemiljøet er trygt for barna. Vi gjennomfører sjekk ute og inne. - Vi anerkjenner barnas følelser, trøster og motivere ved behov.	- Vi støtter barna for å få troen på seg selv, hvem de er og hva de mestrer i leken, og opplever positive lekerfaringer sammen med andre. - Vi legger til rette for et lekemiljø der det er rom for å prøve, feile og lære av erfaringer. - Vi oppfordrer/ hjelper barna til å ta selvstendige valg og at barna kan stå for disse valgene. - Vi skal fremheve andres gode kvaliteter og mestring. - Vi skal gi naturlig motstand som lekekamerat. - Vi tilrettelegger for lekegrupper hvor forskjellige barn får fremmet seg. - Vi jobber for å skape et lekemiljø som er inkluderende og aksepterende. - Vi gir barna opplevelsen av å bli sett, hørt og oppmuntrer til å komme med egne forslag og tanker. - Vi inspirerer til variert lek og kreativitet gjennom temaarbeid etc. - Vi beriker leken gjennom å være lekende voksne. - -Barna må føle at de blir tatt på alvor når de presenterer lekealternativer de er opptatte av. - Vi kan fremme danning gjennom gode grenser, veiledning, støtte, hjelpe og motivere barna i lek. - Vi hjelper til og veileder i konflikter med et åpent sinn, ikke dømmende og ute etter rett/galt. (Se konfliktløsingsplan) - Vi undrer oss sammen med barna. - Vi setter fokus på ulikheter som noe positivt. - Vi fram-snakker leken; «Så gøy dere har det, jeg ser at dere gjør noe morsomt».	- Vi legger til rette for tema-, prosjektarbeid og pedagogisk innhold som gir barna varierte opplevelser og inspirerer til lek. - Vi gir barna erfaringer og opplevelser som styrke deres læringsprosesser i leken. - Vi må gi slipp på kontroll og rigide grenser der det begrenser leken og er ufarlig. - Vi må skape et lekemiljø der vi gir og tar. - Vi gir tid til den gode leken og har bevissthet rundt avbrudd, overganger som ikke hemmer gode læringsprosesser i leken. - Vi må sikre progresjon, utvide og tilpasse barnas modning i leken. - Vi må ta vare på læring i øyeblikket. - Vi stimulerer til bruk av hele kroppen og alle sansene. - Vi gir barna erfaringer med å vente på tur, dele. - Vi gir barna muligheten til å undre seg og være nysgjerrig - Vi benevner og tydeliggjøre læring i leken.

Fremmer vennskap og fellesskap (sosial komp.)	Fremmer kommunikasjon og språk	Medvirkning
- Vi lærer barna samspill og sosiale ferdigheter gjennom lek. - Vi lærer barna om lekeregler, kompromiss, sette egne behov til side, la seg lede, hevde seg, bytte på, turtaking. - -Vi presenterer ulike leketema som kan gi felles opplevelse, motivasjon og inspirasjon til samspill i leken. - Vi gir barna muligheter til å leke alene. - Vi fremmer og styrker vennskap og inkludering. - Vi lærer barna å invitere seg inn i en lek og finne positive løsninger for å komme inn i lek. (Postmann med brev, handle, trenger ikke å spørre, roller og gjenstander som passer inn i leken.) - Hvis vi ser barn som strever – må vi tilrettelegge for metoder for å hjelpe barna inn gjennom voksnes tilstedeværelse. Eksempel: finne på en lek med barnet som trekker til seg andre barn, etablere seg en lek og gradvis trekke seg forsiktig ut. - Vi er viktige rollemodeller ved å være lekende, gi naturlig motstand, støtte, løfte, hjelpe, veilede, inspirere. - Vi gir gode forutsetninger for vennskap på tvers av avdelingene gjennom klubb. - Vi har handlingsplan mot mobbeatferd for å jobbe målrettet med negative tendenser vi ser i lek og samhandling. - Vi veileder, støtter, korrigerer og styrker barnas selvbilde for å gi dem troen på seg selv i samspill med andre. - Vi er tilstede, lydhøre og sjekker ut hva som skjer i den enkelte situasjon. - Vi er varsomme når vi går inn i leken, er lydhøre og hjelper barna til å sette ord på utfordringer i leken. - Vi jobber for å skape et raust lekemiljø, og lære barna å tro det beste om hverandre. - Vi skaper felles opplevelser gjennom lek for å styrke barnas fellesskapsfølelse, få gode erfaringer med samspill, la seg rive med og ha det gøy sammen. - Vi hjelper barn til å takle motgang – tape i spill og regellek. - Vi oppmuntrer, setter ord på gode handlinger – LØFT. - Vi hjelper og motivere barn til å holde fast ved en aktivitet.	- Vi benevner – «bader barna i språk» i alle leke situasjoner. - Vi hjelper barna til å bruke språket bevisst i leken. - Vi tilrettelegger for ulike pedagogiske verktøy som kan stimulere leken og språket. - Vi er bevisst eget språk og kroppsspråk som språkmodeller i leken. - Vi observerer barnas språk gjennom lek. - Vi møter barna på sitt utviklingsnivå, og gir dem utfordringer som passer hver enkelt for å styrke barnas språk. - Vi bruker god tid, gir barna tid til å snakke, har øyekontakt og felles fokus. - Vi bruker lekespråk: «Så reiste vi liksom til dyreparken.» - Vi setter ord på barnas opplevelser gjennom leken. - Vi hjelper barna å sette ord på egne grenser. «Nei, den er opptatt!» - Vi gir barna erfaringer med at språket når frem når man spør, setter ord på behov, viser med mimikk/gester o.l - Vi oppmuntrer de som er tospråklige til å bruke morsmålet sitt. - Vi ser og anerkjenner det barnet uttrykker. - Vi er støtte til samtalen mellom barna.	- Vi gir rom for barnas aktive deltagelse og medvirkning. - Vi legger til rette for demokrati, barns valg i lek. - Vi holder oss oppdatert, ser hva barna er opptatt av og tilpasser tema og prosjekter ut ifra dette. - Vi ser forskjellen på bestemmelse/ medbestemmelse. - Vi er bevisst på vår dagsrytme, oppbrudd, hva gjør barnet, er det gode prosesser på gang, og tar hensyn til det. - Vi leser barnas kroppsspråk og lar det prege vår praksis. - Vi er fleksible på å evt. bytte roller og oppgaver hos voksne, se muligheter, ikke begrensninger som hemmer barns medvirkning. - Vi gjør leken til barnas arena som igjen er den beste plassen for barn å kunne medvirke. - Vi legger til rette for at alle barn får mulighet til medvirkning i lek, ikke bare de sterke. - Vi legger til rette for et godt foreldresamarbeidet og skaffe informasjon om barnas behov og lek/samspill hjemme. - Vi sier ja når vi kan, og skaper ikke begrensende regler om vi ikke må. - Vi observerer og følger opp initiativ. - Vi er spontane, fleksible og griper øyeblikket. - Vi respekterer barnets ønske om alenetid i leken. - Vi er fleksible og går gjerne vekk fra planer for å gi rom for barns medvirkning. - Vi tydeliggjør mulighetene. - Vi voksne har alltid ansvaret og gir trygghet til barns medvirkning.

12.5 Måltid

Målsetting:

- Barna utvikler gode vaner og bordskikk.
- De voksne skaper en hyggelig atmosfære med rom for gode samtaler.
- Barna utvikler sosiale ferdigheter (turtaking, hjelpe hverandre).
- Barna utvikler selvstendighet og mestring.
- De voksne legger grunnlag for gode sunne matvaner og en positiv holdning til variert mat.

Hvordan ser det ut i praksis når vi best mulig:

Ivaretar barnas behov for omsorg	Fremmer danning	Fremmer læring
- Vi dekker barnas viktige primærbehov – næring og energi. - Vi tilbyr og motiverer for et variert og godt kosthold. - Vi gir hjelp og støtte ut i fra behov. - Vi skaper gode rammer med en god plassering rundt bordet, skaper god stemning og gjerne pynter litt. - Vi kjenner vårt materiale, ser det enkelte barns behov og skaper trygghet for hver enkelt. - Vi hjelper og legger til rette for at barnet skal oppleve mestring. - Vi tenker langsiktig omsorg ved å øve opp god bordskikk og skape gode holdninger til mat. Vi er bevisst på våre holdninger til mat og måltid. - Vi er lydhøre for de ulike barnas uttrykk, behov og initiativ, og tolker reaksjoner og følelser.	- Vi legger til rette for ulike måltidsrammer – ute, inne, på tur, ulike voksne etter hvert, bryte evt. negative mønstre og vaner. - Vi ivaretar mangfoldet, og de ulike kulturene på gruppa. Vi trekker frem ulike vaner og tradisjoner. Vi får frem forskjellighetene som noe positivt. - Vi har en positiv holdning til at barn har matallergier, og tilrettelegger for ulike behov. Vi forklarer barna hvorfor det er sånn og fremmer positive holdninger til forskjeller og behov. - Vi ser, løfter, støtter, motiverer og pusher med kjærlig hånd – tilpasser ut ifra barnas behov. - Vi legge til rette for mestring og finner en god balanse mellom støtte og utfordring. - Vi viser positive holdninger til måltid og mat. Måltidet har en verdi og er viktig! Alle tar ansvar for å bidra til en positiv voksenrolle. - Barna motiveres til å smake ulike smaker og konsistenser. - Barna får muligheten til å øve seg på å spørre – «kan jeg få, kan du sende meg?» og voksne går foran som rollemodeller. - Vi skaper ro ved å være tilstede, sitte i ro - ikke frem og tilbake for å fikse. - Vi støtter barnas mestringsfølelse gjennom anerkjennelse og oppmuntring. - Vi gir tydelige forventninger og gode grenser, som skaper trygghet.	- Vi legger til rette for at barna kan øve av motorisk ferdigheter og lære seg ulike teknikker med bestikk og andre redskaper. - Vi støtter og bygger opp under barns læringsprosesser - undrer oss over matvarer og hvor maten kommer fra, eller hvordan kroppen virker. - Vi lærer barna å spise opp det en har begynt på før en starter på noe nytt. - Vi viser positive holdninger til hverandre. - Vi legger til rette for progresjon fra den enkeltes ståsted. - Vi veileder barna på bordskikk med fokus på det vi ønsker - LØFT. - Vi lærer barna om bærekraftig utvikling ved å lære å ikke kaste mat. - Vi tilpasser støtte og utfordring til alder og modning. - Vi gir rom for at barna prøver selv. - Vi oppmuntre til å hjelpe og sende til andre.

Fremmer vennskap og fellesskap (sosial komp.)	Fremmer kommunikasjon og språk	Medvirkning
- Vi legger til rette for å skape humor og glede. - Vi har bevissthet om hva vi tillater av lek og humor. Finne en god balanse. - Vi gi rom for å knytte vennskap. - Vi er åpne for å endre plassering, spise på en annen gruppe. - Vi er bevisste på samtalen rundt bordet. Vi kan styre samtalen inn på hva vi skal videre; lek ideer, forberede uteleken, koble sammen barn. - Vi lar barna øve på turtaking. - Vi respekterer andre når de snakker sammen, vente på tur også for voksne. - Vi setter ord på positive initiativ, bemerke at barnet gjør noe positivt for andre. - Se også hverdagsakt.skjema for konkretisering av de ulike områdene av sosial kompetanse.	- Vi benevner pålegg og det vi har på bordet, det vi ser og gjør. - Vi snakker med hverandre under måltidet. - Vi lar alle barn bli synlige, vi trekker de frem, inkluderer alle og sikrer at alle kommer til ordet. - Vi har en bevissthet om bordplassering. Gi barna de rette rammer for å blomstre ved å dele de som snakker mye og de som er mer stille. - Vi benytter muligheten for å bruke flere bord, dele oss – barn kan vokse på å sitte alene. - Vi er gode språkmodeller og er bevisste måten vi snakker på, hvordan vi spør på en hyggelig måte. - Vi har fokus på tilstedeværelse i samtaler. - Vi skal respektere barnas samtale. - Vi bruker tegn, konkreter, bilder eller verbalspråk etter behov.	- Vi er lydhøre overfor hva barna sier om hva de liker/ ikke liker. Vi tilpasser oss. - Vi har respekt for individuelle behov og ønsker. - Vi lar barna velge hva det vil spise av det som blir tilbydd, i balanse med å utvide sine vaner. - Vi har småkokker – barnas valg og demokrati. - Vi gir barna valg i forhold til egen bursdagsfeiring. - Vi lar barna være deltagende i forhold til tilberedning av mat. - Vi har dagens hjelper som får hjelpe til å dekke på og av bordet. - Vi utviser skjønn i forhold til hver enkelt og gruppens behov i forhold til å være ferdig først og sist, og om de kan gå fra eller om de må vente.

12.6 Stell og hvile

Målsetting:

- De voksne skal gi barna rom for hvile og avslapping
- De voksne skal gi trygghet og ro
- Barna skal lære god hygiene
- Barna skal utvikle selvstendighet
- De voksne skal la barna føle mestringsglede
- De voksne skal gi rom for sosialt samspill, humor og glede
- Barna skal ta hensyn til andres behov for mat, ro og hvile.

Hvordan ser det ut i praksis når vi best mulig:

Ivaretar barnas behov for omsorg	Fremmer danning	Fremmer læring
- Vi lager gode rutiner og rammer for å gi forutsigbarhet, trygghet og god tid. - Vi legger til rette for en rolig og trygg forberedes til hvilestund/stell. - Vi har god voksentetthet, med fokus på det enkelte barn. -Vi samarbeider godt med hjemmet og har en god kommunikasjon om barnets behov. - Vi kjenner og respekterer vårt materiale og legger til rette for søvn/hvile og stell ut ifra individuelle behov. - Vi utøver en varm og grensesettende (autoritativ) voksenrolle når barnet trenger hvile, men ikke ønsker. - Vi ser barnas behov ift trygghetsfaktorer, tog, bamse, smokk, kos, sang ved sove/hvile. - Vi tilrettelegger for gode samtaler ved stell. - Vi gir rom for og respektere barnets behov for rolig aktivitet i løpet av dagen.	- Vi må ta hensyn til hverandres behov for stell og hvile. Vente på tur på badet. - Vi er romslige og respekterer at alle er forskjellige og har forskjellige behov. - Vi lager positive og gode vaner for toalett, hygiene og hvile. - Vi bruker rolig musikk slik at barna kan erfare strategier for å finne ro. - Vi har gode rutiner og klare forventninger for å skape trygghet og forutsigbarhet. - Vi lærer barna å kjenne etter egne behov og gi uttrykk for disse.	- Vi lærer god hygiene og rutiner for stell og toalettbesøk. - Vi øver ferdigheter til å selv finne ro, når behov for hvile. - Vi er veiledende, anerkjennende voksne som legger til rette for gode læringsprosesser. - Vi gir barna lov og tid til å prøve selv. - Vi følger opp når barna kjenner at de må på toalettet - Vi skaper miljø for at barna er hverandres rollemodeller i forhold til for eksempel sove på madrass, slutte med bleie og toalettbesøk.

Fremmer vennskap og fellesskap (sosial komp.)	Fremmer kommunikasjon og språk	Medvirkning
- Vi har en bevissthet rundt at alle trenger hvile for å ha overskudd til godt sosialt samspill, med lek glede og humor. - Vi øver på å ta hensyn til hverandres behov for ro og hvile. - Vi gjennomfører stell og bleieskift med bruk av glede og humor på barnas premisser. - Vi kan være flere sammen på badet hvis det oppleves positivt og løftende. - Vi øver turtaking. - Vi har en bevissthet rundt hvem som ligger ved siden av hverandre på madrassen. - Vi kan ha en samlende aktivitet som å lese bok i sofaen i forkant av stellet. - Vi gir rom for at barna kan samspille, samarbeide, hjelpe hverandre og få felles erfaringer.	- Vi legger til rette for dialog. - Vi er bevisste på barnas og eget kroppsspråk. - Vi benevner det vi gjør, ser og opplever ved stell og vaskerutiner. - Vi viser et godt kroppsspråk og gode rolige stemmer. - Vi er bevisste ift berøring, stryke på armen, på kinnet hvis det er noe barnet syntes føler godt og beroligende.	- Vi må lese signaler og ivareta det beste for barnet slik vi ser det her i løpet av dagen. - Vi skal være lydhør for barnets ønske og vilje. Hvile kan også være en rolig aktivitet. - Vi må være bevisste på om barnet er modent til å velge hvile/ikke hvile. - Vi skal kjenne vårt materiale og se barnets behov i det daglige. - Vi gir barnet mulighet til å gjøre seg ferdig med aktivitet før man går på badet. - Vi respekterer barnets ønske om å sitte alene på toalettet. - Vi respekterer barnets ønske om kosedyr og smokk når det skal sove. - Vi respekterer barnets ønske om hvem som skal skifte bleie (for eksempel ikke en ny vikar).

12.7 Avskjed

Målsettinger:

-De voksne skal se det enkelte barn.
- Barna skal få en god avslutning på dagen.
- De voksne skal utveksle info om barnets dag.
- De voksne må skape relasjoner og bygge tillit mellom hjem og barnehage.

Hvordan ser det ut i praksis når vi best mulig:

Ivaretar barnas behov for omsorg	Fremmer danning	Fremmer læring
- Vi er tilgjengelige, så barn og foreldre føler seg sett og ivaretatt, og det blir en god avslutning. - Noe som også legger grunnlag for neste dag. - Vi formidler viktig info. - Vi bruker Vigilo som et supplement til info, ikke istedenfor muntlig kommunikasjon. - Vi formidler videre evt såre følelser, dårlig dagsform, sikrer at foreldrene kjenner at barnet er ivaretatt og gitt omsorg. - Vi tilbyr og er klar for hade-kos hvis barnet ønsker det. Tolke barnets ønsker: noen tilbyr, noen spør, noen vil ikke, noen ønsker, men klarer ikke gi uttrykk. - Vi må vise respekt for foreldrenes ønsker, spørre om de ønsker hjelp, f.eks hvis barnet ikke vil gå. - Vi bruker tid, trygger foreldrene og forteller barnet at vi gleder oss til å se det i morgen. - Vi snakker sammen, skriver ned viktige beskjeder og sikre oss en god informasjonsflyt.	- Vi anerkjenner og roser når det går bra for de som øver. - Vi gir ALLTID minst en god tilbakemelding fra dagen, helst så konkret som mulig. - Vi forteller om opplevelser, gleder, erfaringer og mestring, gjerne sammen med barnet. - Vi har LØFT-fokus, og inkluderer barnet i samtalen. - Vi avklarer med foreldrene hvordan vi best kan gi realistiske tilbakemeldinger når det i perioder kan være mye utfordringer for et barn. For å unngå noe negativt hver dag. - Vi vurderer behovet for å veilede og støtte foreldre i grensesetting. - Vi oppfordrer til å se å Vigilo-rapporter sammen med barna. - -Vi frem-snakker barnet i påhør av foreldrene. - -Vi er gode rollemodeller.	- Vi forbereder de barna som evt har litt vansker ved henting, og setter ord på når de mestrer handlingene. - Vi legger til rette for og er bevisste på rydding når barnet blir hentet. - Vi gir eksempler på læring og mestring fra dagen til foreldrene, barnet kan evt fortelle eller vise. - Vi øver og oppmuntrer til å mestre påkledning også i hentesituasjon. - Når det er naturlig; oppfordre venner til å si hadet til hverandre. - Snakke litt om fellesopplevelser, dagen som har vært, skape forventninger til neste dag.

Fremmer vennskap og fellesskap (sosial komp.)	Fremmer kommunikasjon og språk	Medvirkning
- Vi snakker om fellesopplevelser fra dagen som har vært med fokus på sosial mestring, og skaper forventninger til neste dag. - Vi ønsker å bygge gode holdninger hos foreldre om andre barn – føre til besøk hjem, bygge vennskap. - Vi bruker humor og glede, fortelle noe morsomt, tulle og spøke litt sammen med barn og foreldre. - Vi er tilgjengelige og lydhøre i hentesit, og får med oss initiativ til å si hadet. - Vi oppmuntrer barn og foreldre til å si hadet og oppfordre venner til å si hadet til hverandre. - Her kan hverdagsakt.skjema være et godt grunnlag for hva vi legger i de forskjellige områdene av sos.komp.	- Vi setter ord på barnas initiativ. - Vi er gode rollemodeller i å opprette kontakt, bruke blikk, smil, berøring. - Oppmuntre til å si hadet, fortelle verbalt/kroppsspråk. - Vi legger til rette for gode rammer for kontakt mellom personalet og barnet med den som henter, dvs best mulig ro, tid, tilgjengelighet. - Vi inkluderer barnet i samtale og gjenkaller dagen. - Vi oppfordrer til bruk av morsmål. - Vi inkluderer barna i samtalen, og gir rom til å sette ord på egne opplevelser.	- Vi lar barna medvirke i å fortelle om dagen sin. Spørre barna, få barna til å fortelle om sine opplevelser og sin virkelighet, evt trekke dem i gang med å spørre «husker du…» - Vi forteller sammen med barna, ikke over hodet på. - Vi gir plass, rom og tilpasser oss barn og foreldres behov. - Vi observerer og følger barns ulike uttrykk og behov ved hentesituasjon. - Vi lar barna sette ord på og gi uttrykk for ønske om hade-kos eller ikke, være med å hente ting/bære ut selv.

Hov Barnehage